

Hon var en fredlig kvinna, passiv i sina förväntningar på livet. Hon hade nog många gånger frågat sig själv både ett och annat. Men hon krökte alltid på nacken så att de första gråa håren syntes i hennes hårbotten.

När pappa var tvungen att öppna dörren och låta mig släppa in figurer som faktiskt skrämde honom, satt mamma och konverserade dem artigt, halv- eller helknarkare som haft konstnärsdrömmar, unga eller gamla alkisar med förfelade författarambitioner. "Bohomer", sa jag. "Riktiga människor."

Jag tvingade honom att släppa in de där typerna i vår fina lägenhet! Och mamma hälsade vänligt på dem, men tillgjort. Hon bemödade sig om att tillmötesgå sin tyranniske son.

Det måste ha varit en lättnad för mina föräldrar när jag flyttade hemifrån, till ett slumområde, så klart. Å, vad de oroade sig – så som jag själv oroar mig för min äldsta dotter som "hellre umgås med socialfall än med svennar".

Och som vi tjarar på henne att hon måste *bli något*. Hon måste ha *något att stå på*. Hon måste ju ha *en utbildning*. Ja, herregud.

Johnny Bode var en smörsångare och operettkompositör som redan på 1930-talet hade haft så stora framgångar att han enligt egen utsago "badade i champagne och brudar". Hans största hit hette "En herre i frack" och sjöngs in på skiva av Gösta Ekman den äldre. Långa tider satt Bode på sinnessjukhus och var oftast omyndigförklarad. Likväl dök han alltid upp igen. På femtiotalet bodde han i Österrike och gjorde succé med ett par musikalerna. Han var tjuv och mytoman, nazist och pornograf. Skandalerna var hans livsluft. Vad han än tog i så blev det fiasko, hur stora framgångar han inledningsvis än hade haft.

Johnny Bode hade ett förfärligt rykte, så hemskt att det aldrig överträffades ens av dem som hade ett sämre rykte.

"Få, om ens någon", skriver Ingemar Norlén, Bodes svåröverträffade biograf i Sverige, "har lika effektivt lyckats iscensätta sina liv i denna spektakulära mix av

drama, fars, spionroman, herrtidningsnovell och skräna.”

Alla människor som var med på den tiden har en Bode-historia. Självt träffade jag mannen 1967, av en slump, och då visste jag inte vem han var.

Foto Ollie Wester/Scapix

Johnny Bode, smörsångare med mitella.

Han bodde i Malmö, i ett par mycket påvert inredda hyresrum på Norra Vallgatan 31. Där hade jag hamnat i sällskap med några ruskiga typer kring ett bord överfullt av bruna apoteksflaskor och vinbuteljer. Den lille klotrunde Bode lyfte flaskorna i tur och ordning och läste upp namnen på både medicinerna och viner-

na. ”Väään rouuuuge”, sa han överdrivet teatraliskt och hällde upp av en flaska Vino Tinto. Han hade en vacker ljus röst som stämde illa överens med kroppen. Han var en mycket liten, fet och motbjudande man, klädd i bara kalsonger och linne, strumpor och skor. Benen var fulla med åderbråck. Det härjade ansiktet framhävde hans nakenhet och den kolossala fetman. Han drog tungt efter andan, hackhostade, lungorna pep. Han var hårt medfaren och rummet en sinnebild av förfall.

Vi satt på trasiga pinnstolar. Jag betraktade den fete med största uppmärksamhet, han var precis den sortens figur som jag inte kunde låta bli att dras till på den tiden. Han hade just talat med sin vän Frank Sinatra, påstod han, och viftade med en telefon som alla visste var avstängd.

En kvinna som karlarna hunsade på ett kärvänligt sätt – de upprepade hennes namn med en oväntad mjukhet, dessa kärlekslösa karlar – ställde fram odiskade glas och tömde de överfulla askfaten.

Ett nött piano var det enda i lägenheten som inte verkade fullkomligt nedslitet. I soffan höll ”Silja-Bloo” på att somna med en cigarrett i munnen och en vinpava i näven. Jag tyckte synd om hans fina kostym så jag tog ciggen ifrån honom. Det gick sämre med flaskan, han höll hårt i den.

Gunnar ”Silja-Bloo” Nilson var fortfarande en kottigt man, prydlig ännu mitt i sitt värsta elände. När han några år tidigare dykt upp i Malmö som ett slags jaz-

zens kultföremål beundrade vi jazzgossar honom som en legend kommen from over there. Han var klädd som en jazzstjärna, lät som en jazzstjärna. Slängde sig med fraser som vi gröngölingar – när vi på stadens skoldanser fick stå på scenen samtidigt som han – bara kunde drömma om att använda: "We haven't rehearsed, you know", kunde han i en bisats anförtro publiken.

Han var jänkare, nästan svart.

Det var sorgligt att en sådan man, en man från stora världen, skulle behöva sitta asfull i ett råtthål i lilla Malmö, utan pengar, utan jobb, utan vänner.

Han hade alltid varit hygglig mot oss snorvalpar. Första gången jag träffade honom lirade jag med ett band som hette Martinique Stompers, i en idrotts hall i Landskrona. "Silja-Bloo" skulle spela efter paus med en vokalissa vid namn Elsie Ahlstedt. En ung Anders Ekdahl satt vid pianot, Gigge Johnsson bakom trummorna. Det kan ha varit 1963.

Jag morsade då på Gunnar och han klappade mig vänligt på axeln och provade min "kvarpa", som han sa. Bläste några blåa toner i den, den lät blåare än både förr och senare. Hans eget instrument låg på bordet intill en knatting renat. Klarinetten var spräckt, en rejäl spricka. Flera av klaffarna hölls på plats av ett sinnrikt applicerat system av gummisnoddar. Förundrad ställde jag mig i kulissen när "Silja-Bloo" antrade scenen.

Han började med en ballad, den ungdomliga publiken dansade stillsamt. Plötsligt, som en blix från en

Silja-Bloo.

klar himmel, kom tjutet: Gunnar la in överväxeln, diggarna jublade och Gunnar blev vild. Han showade loss som ingen tidigare gjort i Landskrona.

Vilken chockverkan hans stöt hade. Han kunde tända vilka medspelare som helst, vilka diggare som helst, när som helst, en sur tisdag i vilken IOGT-lokal som helst, inför fjorton personer eller fjorton hundra. Det där rappet, pisksnärten. Den kom som ett slags stilbrott, en överträdelse. Han satte den som en plump i protokollet och plötsligt var det samma glöd bland medspelarna som i publiken.

Gunnar "Silja-Bloo" Nilson kunde fortfarande tända en swingkamin. Det var sorgligt att behöva se honom hopsjunken i soffan denna natt våren 1967. Jag hade haft en spelning på Logen, Malmös jazzställe på den tiden, på Friisgatan. Gunnar hade dykt upp och jammat lite med oss. Det gick ganska dåligt, det var ödsligt i salen, allt folket hade gått till lokalen intill för att lyssna på en bluesgitarrist från Amerika, en mera popinfluerad kille, tydligen.

Gunnar hade förstås gnällt på "den jävla popmusiken" och retat sig på dunkandet från basgitarren som gick genom väggarna inifrån rummet intill, och nu satt han full i soffan i det unkna hyresrummet på Norra Vallgatan hemma hos någon som bara skulle kunna göra honom illa.

Han tappade förstås vinflaskan över sin fina kostym och jag tror att han längre fram på natten svimmade i

sina egna spyor inne på den obeskrivligt skitiga toaletten, insläpad dit som en hund och utskälld av den fete värden och halvt misshandlad av någon av dennes kompaner.

Så dags såg jag gudskelov inte hela eländet, för då hade "bluesnegern" kommit, killen som tidigare på kvällen spelat vägg-i-vägg med oss på Logen. Han hette visst Jimmy och hade kommit med taxi till Norra Vallgatan för att "köpa grejor av någon hemma hos Bode", enligt Blöffe, en långhårig och tatuerad yngling som denna afton ledsagade amerikanen genom Malmös halvvärd.

Blöffe var imponerad av att Jimmy var "en man med vanor". Taxin fick vänta i två timmar nere på gatan och innan affären gjordes upp så hade Bode – tydligen även han en man med vanor – förmått Jimmy att skicka droskan med ledsagaren den korta sträckan till Hotel Savoy för att hämta några flaskor Gula änkan.

Blöffe förklarade för mig att Bode egentligen hette Juan Delgada och var "en storfräsare på kontinenten". De påvra omständigheterna i hyresrummet på Norra Vallgatan var bara "ett sätt att lura skattemyndigheterna". Enligt Blöffe var Delgada kompositör till "ett oräkneligt antal succémusikaler, i både Salzburg och Benidorm". Följaktligen serverade storfräsaren, fortfarande i bara kalsingarna, champagnen med en mycket anspråksfull min och Blöffe viskade i mitt öra: "Han är så fet så för att hitta petternicklas måste han bläddra fram den."

Bode måste också sjunga en egenhändig komposition innan Jimmy fick vad han kommit för. Och den svarte skrattade hysteriskt när fettberget hamnade vid pianot och med len röst föredrog en erotisk sång med det besynnerliga namnet "Mutta-spricka Polka". Refrängen gick så här:

Neger Joe, neger Joe,
finska horor ska du tro
tar emot en stöddig kuk
tills den sprutar och blir mjuk!

Jag fick för mig att amerikanen handgripligen skulle attackera skönsångaren. Men gästen fattade inte ett ord av visan, han hörde bara den komiska musiken och vred sig av skratt tills han upptäckte en gitarr på väggen. Den slet han ner och började misshandla. Han kastade sig ut i en skoningslös bluesimprovisation och Bode sjöng allt smörigare. Till slut slog Jimmy instrumentet i golvet och tjöt av skratt. Sedan slängde han till Bode en bunt svenska hundralappar för kaffeveden.

Nattens upplösning inträffade för min del inte förrän flera år senare. Då varnade min pappa mig. "Du får samarbeta med vem som helst utom med Johnny Bode!" utbrast han.

Johnny Bode var en känd snuskhummer och stor-svindlare, hans historia nästan mytisk. Han hade ringt mig och föreslagit att vi tillsammans skulle göra ett li-

bretto på min debutroman *Returbiljett Polen*. Det var 1971. Hans erotiska sånger hade några år tidigare blivit en inofficiell succé. De hade getts ut på en skiva som hette *Bordellmammans visor* och som sålts i över hundra tusen exemplar, inte illa för en produkt som då bara salufördes "under disk".

Pappa var vettskrämd för att jag skulle ha något med "den där figuren" att göra, "en nazist, en mytoman, en fängelsekund". Min far förstod sig inte på mitt omdöme. Det gjorde jag inte själv heller. På sitt sätt var det nog tur: gott omdöme är inte vad som först och främst kännetecknar god litteratur.

Kvällen hos Bode flera år tidigare stod glasklar framför mig. Och jag kunde höra varenda ton av musiken som Johnny hade framfört med sin tillfällige gäst Jimmy, en man vars namn så småningom blev känt för en hel värld; han dog 1970. Han hette Jimi Hendrix.

Nu, snart fyrtio år senare, vallfärdar folk till Jägersrovägen 160 i Malmö för att försöka få se motellrummet som han i gryningen, i maj 1967, demolerade efter konserten på Logen och intermezzot på Norra Vallgatan.

Och själv letar jag i minnet efter fler exempel på min romantiska dragning till figurerna ur epokens träsk.

Ack, min skyddade uppväxt.

På bättre dansrestauranger uppträdde på den tiden artister som antingen var på uppgång eller på nedgång. De presenterades i den långa pausen, klockan 22, in-

nan folk druckit sig redlösa eller börjat vänslas på dansgolvet.

Sommaren 1966 spelade jag på sådana etablissemanng till dans med Inger Neels orkester. På Grand Hotell i Mölle framträdde en ung Bosse Parnevik, en stigande stjärna. På Gottskärs Havsbad showade Mats Bahr, en dalande. Jag brukade hoppa över "kaffet till musiken" för att studera artisterna, särskilt fascinerad var jag av föredragningarna, de som sett bättre dar och sett bättre ut.

På Falsterbohus framträdde Rock-Olga, Sveriges första kvinnliga rockartist, och också en annan kvinnlig föregångare, Gunilla af Halmstad, landets verkliga pionjär inom stripteasekonsten. Henne la jag märke till att stamgästen Sten Broman – en erkänd intelligenssnobb och bildningsaristokrat – var ännu mer intresserad av än jag. Närmast devot följde han henne också sedan hon lämnat estraden och försökte undkomma just sådana blickar och en sådan uppvaktning, på gränsen till övergrepp, som den excentriske komponistens.

Broman rusade frustande genom hotellkorridorerna för att få upplysa Gunilla af Halmstad om att hennes konst hade gripit honom på djupet, på djupaste allvar.

"Som Palestriiina! Mjuuukt men håååart tyyyglat!" skrek han utan att, såvitt jag kunde se, kunna fånga artisten.

Men med uppskruvade förväntningar skaffade jag mig Sten Bromans roman *Farväl kött*, en bok som enligt författaren själv "icke skrivits för vegetarianer – icke

heller för konfirmander" och som på ett lovande sätt nedsablats i pressen.

På Falsterbohus studerade Broman ingående även Mats Bahr, som den sommaren tycktes dyka upp på var-enda svensk dansrestaurang. Mats Olof Ottosson, som han egentligen hette, inledde vartenda framträdande med att slå huvudet i mikrofonen och säga: "Förlåt att jag ber om ursäkt!"

Sedan mimade han till bandad bakgrundsmusik. Elvis Presley var hans specialitet. Och efter showen tömde han i baren en helflaska Gordon's. Han hade fascinerande svarta ringar under ögonen. Sten Broman satte sig hos honom och samtalande med honom, med en infam inställsamhet, om musik.

Mats Bahr var förstas skyddslös mot en vänlighet lika elak som Bromans. Själv reagerade jag inte, jag hyste ingen medkänsla med vare sig Mats Bahr eller någon annan i utförsbacken. Jag idoliserade Sten Broman och var själv en tittare – tillvaron var en skrattspegel för en yngling med goda förutsättningar.

Det skulle dröja mycket länge innan jag bättrade mig och sent omsider kunde få en vänligt sinnad läsare att formulera sig så här om mig: "Werup är en betraktare, men han tittar inte bara på."